

ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЧАСТИНИ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС

В Угоді про асоціацію України з ЄС визначається, що політична асоціація та економічна інтеграція України з Європейським Союзом залежатиме від прогресу в імplementації цієї Угоди, а також від досягнень України в забезпеченні поваги до спільних цінностей і прогресу в наближенні з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах.

Угода про асоціацію передбачає імplementацію низки нормативно-правових актів ЄС в українське законодавство окремими частинами. Зокрема, передбачається поетапне (до 2025 року) впровадження в законодавство України окремих положень актів законодавства ЄС: директив, регламентів, рішень Ради ЄС, тощо (табл. 1). Правові аспекти виконання положень актів законодавства ЄС визначені статтею 288 Договору про функціонування Європейського Союзу.

Таблиця 1

Характеристика правових актів Європейського Союзу

Правовий акт	Характеристика
Регламент	Має загальне застосування. Він є обов'язковим у повному обсязі та повинен прямо застосовуватися в усіх державах-членах.
Директива	Є обов'язковою щодо результату, якого необхідно досягти, для кожної держави-члена, якій її адресовано, проте залишає національним органам влади вибір форми та засобів
Рішення	Є обов'язковим у повному обсязі. Якщо рішення визначає тих, кому воно адресовано, воно є обов'язковим лише для них.
Рекомендації та висновки	Не є зобов'язальними.

Джерело: Розроблено автором на основі [1, 171-172]

Угода про асоціацію за своєю структурою складається з преамбули, семи розділів, 43 додатків та 3 протоколів. Додатки та протоколи до цієї Угоди є її невід'ємною частиною. З 1 листопада 2014 року розпочалася імplementація тих

частин Угоди, що стосуються політичної (статті розділів I, II та III), економічної (статті розділів V-VI), а також інституційної (розділ VII) складових Угоди.

Основною економічною складовою Угоди є Розділ V «Економічне та галузеве співробітництво». Ця частина Угоди містить положення про умови, модальності та часові рамки гармонізації законодавства України і законодавства ЄС, зобов'язання України щодо реформування інституційної спроможності відповідних установ та принципи співробітництва між Україною, ЄС та його державами-членами у низці секторів економіки України і напрямків реалізації державної галузевої політики. В 28 главах цього розділу Угоди передбачені відповідні заходи у секторах: енергетики (включаючи ядерну), транспорту, захисту навколишнього середовища, промислової політики та підприємництва, сільського господарства, оподаткування, статистики, надання фінансових послуг, туризму, аудіовізуальної політики, космічних досліджень, охорони здоров'я, науково-технічної співпраці, освіти, культури, спорту тощо[2].

Імплементация цього розділу Угоди дасть змогу забезпечити більш поглиблене виконання положень Угоди щодо зони вільної торгівлі, оскільки сприятиме наближенню законодавства і регуляторного середовища України та ЄС, а відтак усуненню нетарифних торговельних бар'єрів. Угода також, сприятиме інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС та єдиного нормативного простору в переважній більшості секторів економіки і суспільного життя України.

Загальний стан імплементации Угоди про асоціацію України з ЄС по напрямкам Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» станом на 30.12.2015 року ілюструє таблиця 2.

Зокрема, варто зосередитись на тих сферах де окремі положення актів законодавства ЄС (директив, регламентів, рішень Ради ЄС) вже почали діяти та окреслити перспективи їх імплементации в подальшому.

**Стан імплементації Угоди про асоціацію України з ЄС по напрямкам
Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» станом на 30.12.2015 р.**

Розділ V ЕКОНОМІЧНЕ ТА ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО		Необхідно прийняти	Не виконано в зазначений термін	Прийнято	Частково прийнято
Глава 1	Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику	30	0	2	5
Глава 4	Оподаткування	9	0	0	0
Глава 6	Навколишнє середовище	155	0	0	1
Глава 7	Транспорт	64	4	0	0
Глава 13	Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит	15	0	0	0
Глава 17	Сільське господарство та розвиток сільських територій	59	0	0	0
Глава 20	Захист прав споживачів	18	0	0	0
Глава 21	Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей	42	0	0	0
Глава 22	Громадське здоров'я	17	0	0	3
Всього		409	4	2	9

Джерело: Розраховано автором на основі даних [3]

У сфері енергетики (включаючи ядерну енергетику) Україна має наблизити своє законодавство до європейського (ст. 337-342 Угоди). З 1 листопада 2014 року тимчасово застосовуються такі статті Угоди: ст. 337, 338 (за виключенням п.к, щодо просування Механізму спільного запровадження Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату 1997 року), ст. 340, 341.

Відповідно до Розділу V (Глава 1 «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику») Угоди у 2015 році в Україні:

- Посилено рівень енергетичної безпеки, суттєво диверсифіковано маршрути енергопостачання. Збільшено надходження газу з Європи в 2,5 рази, зменшено надходження з РФ на 53%;
- Ліквідовано посередників на газовому ринку. Україна закуповує газ напряму як у партнерів з ЄС, так і в «Газпромі»;

- Зменшено обсяги споживання природного газу споживачами на 20,4% до 23,4 млрд. м³ [4].

В найближчі два роки перед Україною стоять завдання:

- ◆ Створення правових передумов для нової моделі ринку природного газу відповідно до вимог Директиви 2009/73/ЄС та Регламенту (ЄС) № 715/2009;
- ◆ Забезпечення відповідності статусу Незалежного регуляторного органу критеріям, встановленим законодавством ЄС;
- ◆ Забезпечення відокремлення видів економічної діяльності на ринку природного газу;
- ◆ Забезпечення прозорості цінової і тарифної політики;
- ◆ Створення єдиних правових, організаційних, фінансово-економічних засад по контролю якості нафтопродуктів у відповідності до норм та правил ЄС;
- ◆ Гарантування дотримання цілей Директив, якими передбачено забезпечення технічних умов до палив, пов'язаних із захистом здоров'я населення та навколишнього природного середовища;
- ◆ Створення гармонізованої нормативної та нормативно-правової бази, для забезпечення умов співробітництва в рамках європейських та міжнародних органів у сфері забезпечення паливом (Розроблення 36 проектів національних стандартів палива та методи випробувань автомобільних бензинів, дизельних палив, суднових, котельних палив, що необхідно для забезпечення застосування Технічного регламенту) [5].

У сфері **оподаткування** (ст. 349-354 Угоди) Україна має поступово наблизитись до структури оподаткування, визначеної у *acquis* ЄС, відповідно до Додатка XXVIII Угоди.

На виконання цих завдань Угоди у 2015 році в Україні здійснено такі заходи:

- Скорочено кількості податків і зборів – з 22 до 11;
- Скорочено з 311 до 161 кількість державних податкових інспекцій;

- Впроваджено електронне адміністрування ПДВ, в результаті чого в січні-вересні приріст імпортного та внутрішнього ПДВ порівняно з минулим роком становив 24,7 млрд. грн. і 16,3 млрд. грн. відповідно;

- Реформовано систему оподаткування податком на прибуток підприємств. Скасовано низку галузевих пільг, у тому числі скорочено перелік галузевих пільг з податку на прибуток підприємств;

- Запроваджено мораторій на 2 роки на перевірки малого бізнесу (з обсягом доходу до 20 млн. грн. на рік);

- Піднято податки та ренти на так звані олігархічні види бізнесу – видобуток газу, руди. Піднято податок на біоетаноли, де використовувалися тіньові схеми;

- Ухвалено закон про трансфертне ціноутворення для запобігання приховування прибутків в офшорних компаніях;

- У двічі зменшено кількість контролюючих органів – із 56 до 28;

- Зі 143 до 84 зменшено кількість дозвільних документів;

- З 56 до 30 зменшено кількість ліцензій [4].

Завдання, які стоять перед Україною, щодо імплементації Угоди про асоціацію з ЄС на найближчі роки в сфері оподаткування:

- ◆ Встановлення електронної системи обміну електронними даними про товари, які переміщуються транзитом, між всіма митними органами – учасниками транзиту та суб'єктами ЗЕД шляхом приєднання до Конвенції про єдиний режим транзиту;

- ◆ Запровадження єдиного адміністративного документа, що має використовуватись для будь-якої процедури імпорту чи експорту, а також для процедури спільного транзиту, яка стосується торгівлі між Договірними сторонами незалежно від виду та походження товарів шляхом приєднання до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами;

- ◆ Гармонізація положень законодавчих актів України щодо оподаткування акцизним податком продуктів енергії та електроенергії із положеннями Директиви Ради 2003/96/ЄС про реструктуризацію системи Співтовариства з оподаткування продуктів енергії та електроенергії;

- ◆ Встановлення загальних правил з метою заборони ввозу, випуску у вільний обіг, вивезення, експорту, реекспорту або введення процедури призупинення для контрафактних та піратських товарів, а також ефективної боротьби з нелегальним ринком таких товарів, без перешкоджання свободі законної торгівлі (Регламент (ЄС) № 608/2013);

- ◆ Створення законодавства, яке надасть найбільш сприятливі умови для торгових операторів шляхом максимально можливого наближення положень національного законодавства до законодавства ЄС у сфері торгівлі, митного та податкового законодавства (Регламент (ЄС) № 952/2013);

- ◆ Впровадження положень Регламенту (№ 952/2013), які не врегульовано у повній мірі та мають відсилочний характер і не можуть бути імплементовані до прийняття Європейським Парламентом імплементативного Регламенту;

- ◆ Впровадження положень Регламенту Ради (ЄС) № 1186/2009, що встановлює систему Співтовариства для звільнення від сплати мит (розділи I і II), та Директиви Ради № 2007/74/ЄС про звільнення від податку на додану вартість і акцизів на товари, що ввозяться особами, які подорожують з третіх країн (розділ 3 щодо кількісних обмежень) [6].

В напрямку співробітництва України з ЄС в сфері «Навколишнього середовища» (ст. 360 – 366 Угоди) сторони планують розвивати і зміцнювати співробітництво з питань охорони навколишнього середовища й таким чином сприяти реалізації довгострокових цілей сталого розвитку і зеленої економіки. Передбачається, що посилення природоохоронної діяльності матиме позитивні наслідки для громадян і підприємств в Україні та ЄС, зокрема, через покращення системи охорони здоров'я, збереження природних ресурсів, підвищення економічної та природоохоронної ефективності, інтеграції екологічної політики в інші сфери політики держави, а також підвищення рівня виробництва завдяки сучасним технологіям.

В Україні з 1 листопада 2014 року тимчасово застосовуються статті 360 – 366 Угоди: (за винятком статей 361 (сфери співпраці), 362 (1) (с) (планування подолання наслідків стихійних лих та інших надзвичайних ситуацій), 364

(співпраця у сфері цивільного захисту), 365 (а) (розвиток всеосяжної стратегії у сфері навколишнього середовища) та 365 (с) (розвиток та імплементація політики з питань зміни клімату).

Для забезпечення виконання Україною вимог Угоди про асоціацію з ЄС у сфері охорони довкілля необхідно імплементувати 20 директив та актів законодавства Євросоюзу:

- ◆ Директиву 2009/125/ЄС (Рамкова Директива) щодо забезпечення екодизайну енергоспоживчих продуктів;
- ◆ Директиву 94/22/ЄС Європейського Парламенту та Ради про умови надання та використання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів;
- ◆ Директиву 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище (кодифікація);
- ◆ Директиву 2003/4/ЄС Європейського Парламенту та Ради про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви Ради 90/313/ЄЕС;
- ◆ Директиву 2003/35/ЄС Європейського Парламенту та Ради про участь громадськості у розробці деяких планів та програм, пов'язаних з навколишнім природним середовищем, і внесення змін до Директив Ради 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС щодо участі громадськості та доступу до правосуддя;
- ◆ Директиву 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище;
- ◆ Директиву 2008/50/ЄС Європейського Парламенту та Ради про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- ◆ Директиву 2004/107/ЄС Європейського Парламенту та Ради про миш'як, кадмій, ртуть, нікель та поліциклічні ароматичні вуглеводні у атмосферному повітрі;
- ◆ Директиву 2008/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради про відходи;
- ◆ Директиву 1999/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003;

- ◆ Директиву 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики;
- ◆ Директиву Ради 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел;
- ◆ Директиву 2008/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища;
- ◆ Директиву 2009/147/ЄС Європейського Парламенту та Ради про захист диких птахів;
- ◆ Директиву Ради 92/43/ЄЕС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни;
- ◆ Директиву 2010/75/ЄС Європейського Парламенту та Ради про промислові викиди (комплексне запобігання і контроль забруднень);
- ◆ Директиву 2003/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства;
- ◆ Регламент (ЄС) № 842/2006 Європейського Парламенту та Ради про деякі фторовані парникові гази;
- ◆ Регламент (ЄС) № 2037/2000 Європейського Парламенту та про речовини, які руйнують озоновий шар;
- ◆ Директиву 2001/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради про вивільнення у навколишнє середовище генетично модифікованих організмів;
- ◆ Регламент (ЄС) № 1946/2003 Європейського Парламенту та Ради про транскордонні перевезення генетично модифікованих організмів [7].

Імплементация директив та актів законодавства Євросоюзу сприятиме збереженню, захисту, поліпшенню і відтворенню якості навколишнього середовища, захисту громадського здоров'я, розсудливому та раціональному використанню природних ресурсів та заохоченню заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища.

Метою співробітництва між Україною та ЄС у галузі транспорту (ст. 367 - 370 Угоди) є сприяння розвитку стабільних транспортних систем, здійсненню ефективних і безпечних транспортних перевезень, а також інтермодальності й оперативної сумісності транспортних систем.

З 1 листопада 2014 року в Україні тимчасово застосовуються статті 367 – 370 глави 7 «Транспорт» Угоди (за винятком статті 368 (3) (обмін інформацією і спільну діяльність на регіональному та міжнародному рівнях), 369 (а) (розвиток сталої національної транспортної політики) та (d) (приєднання до відповідних міжнародних транспортних організацій та угод). При цьому посилання у статті 369 (с) на «розвиток стратегій фінансування на стратегій фінансування, спрямованих на утримання, усунення перешкод у пропускній здатності та розвиток неповної інфраструктури» не створює будь-яких фінансових зобов'язань для держав-членів ЄС).

В напрямку реалізації Угоди (глави 7 «Транспорт») Урядом України в 2015 році:

- Утворено та зареєстровано ПАТ «Українська залізниця», затверджено Статут, повністю завершено процес корпоратизації. Затверджено склад наглядової ради та ревізійної комісії ПАТ «Українська залізниця», створено нове правління;
- Розроблено законопроекти «Про залізничний транспорт» і «Про Національну комісію з питань регулювання транспорту». Вводиться нова модель державного управління залізничним транспортом з урахуванням найкращих європейських і світових практик [4].

Основними завданнями з реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на найближчі роки є:

- ♦ імплементація Директиви Ради 95/18/ЄС про ліцензування залізничних підприємств;
- ♦ імплементація Директиви 2006/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради про встановлення технічних вимог до суден внутрішніх водних шляхів;

- ◆ імплементація Регламенту (ЄС) № 391/2009 Європейського Парламенту та Ради про загальні правила й стандарти щодо організацій з корабельного інспектування й огляду;
- ◆ імплементація Директиви Ради 96/75/ЄС про системи фрахтування та ціноутворення на національному та міжнародному внутрішньому водному транспорті Співтовариства;
- ◆ імплементація Регламенту № 336/2006 Європейського Парламенту та Ради про імплементацію Міжнародного кодексу з управління безпекою в рамках Співтовариства;
- ◆ імплементації Директиви 2009/45/ЄС Європейського Парламенту та Ради стосовно правил та стандартів безпеки для пасажирських суден;
- ◆ імплементація Директиви 2009/16/ЄС Європейського Парламенту та Ради стосовно контролю державою порту;
- ◆ імплементація Директиви 87/540/ЄЕС про доступ до перевезення товарів водними шляхами для національного та іноземного транспорту і взаємне визнання дипломів, сертифікатів та інших офіційних посвідчень кваліфікаційного рівня для провадження такої діяльності;
- ◆ імплементація Директиви 96/50/ЄС про гармонізацію умов отримання національних свідоцтв капітанів для перевезення пасажирів та вантажів внутрішніми водними шляхами у межах Співтовариства;
- ◆ імплементація Директиви Ради 92/106/ЄС про встановлення спільних правил для окремих типів комбінованого транспортування товарів між державами — членами ЄС;
- ◆ імплементація Регламенту ЄС № 1315/2013 Європейського Парламенту та Ради ЄС про рекомендації Європейського Союзу щодо розвитку транс'європейської транспортної мережі;
- ◆ імплементація Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею і автомобільними шляхами;

- ◆ імплементація Директиви 2008/68/ЄС Європейського Парламенту та Ради про внутрішні перевезення небезпечних вантажів;
- ◆ імплементації Директиви Ради 91/440/ЄЕС про розвиток залізниць Співтовариства;
- ◆ імплементація Директиви 2001/14/ЄС Європейського Парламенту та Ради про розподілення пропускної здатності залізничної інфраструктури і стягнення зборів за користування залізничною інфраструктурою;
- ◆ імплементація Директиви 2008/57/ЄС Європейського Парламенту та Ради про інтероперабельність залізничної системи в межах Співтовариства;
- ◆ імплементація Регламенту № 1371/2007 Європейського Парламенту та Ради про права та обов'язки пасажирів, які користуються залізничним транспортом [8].

Важливість глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» (ст. 387-388 Угоди) полягає в комплексному застосуванні ефективних правил та методик у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі.

Державна політика у сферах заснування підприємницької діяльності, торгівлі послугами та електронної торгівлі направлена на подальше наближення законодавства у цих сферах до законодавства, стандартів та практик ЄС, зокрема щодо спрощення створення та функціонування компаній, філій та представництв, захисту прав інвесторів, використання електронних засобів платежів тощо.

З метою імплементації в українське законодавство положень Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС 2013/34/ЄС від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств Урядом України розроблено та внесено на розгляд Верховної Ради України зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (реєстр. № 2486а). Враховуючи, що положення Директиви 2013/34/ЄС в окремих випадках відмінні від правил міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), підприємства, які

складають фінансову звітність за МСФЗ, керуватимуться положеннями МСФЗ. Решта підприємств після прийняття змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» застосовуватимуть національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, приведені у відповідність із Директивою 2013/34/ЄС.

Законопроектом, зокрема, передбачається:

- встановити для цілей бухгалтерського обліку критерії віднесення підприємств до мікропідприємств, малих, середніх та великих підприємств відповідно до положень Директиви 2013/34/ЄС;
- встановити, що підприємства, які здійснюють видобуток корисних копалин загальнодержавного значення, складають фінансову звітність за МСФЗ;
- поширити дію Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» на операції з виконання бюджетів та складання фінансової звітності про виконання бюджетів з урахуванням бюджетного законодавства;
- скоротити перелік обов'язкових реквізитів для первинних документів;
- уточнити період складання проміжної фінансової звітності;
- удосконалити порядок подання та оприлюднення фінансової звітності.

З метою імплементації Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС від 17 травня 2006 року про обов'язковий аудит річної звітності, Директиви 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 року, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС, а також Регламенту Європейського Парламенту та Ради 537/2014 від 16 квітня 2014 року щодо конкретних вимог стосовно обов'язкового аудиту суб'єктів господарювання Уряд України розробляє проекту Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Основні завдання цього закону:

- запровадити систему суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та забезпечити незалежність системи суспільного нагляду від практикуючих аудиторів;
- створити систему контролю якості аудиторських послуг з відповідною системою санкцій;

– запровадити безпосереднє застосування міжнародних стандартів аудиту;
– запровадити формування єдиного реєстру аудиторів та аудиторських фірм;
– визначити категорії підприємств, що становлять суспільний інтерес, які підлягають обов’язковому аудиту. Для реалізації завдань, передбачених цим підрозділом, Українська сторона залучає експертну та фінансову допомогу в рамках проекту «Технічна допомога у пріоритетних сферах фінансового сектора України» (ЄС), фінансування – 3,36 млн. євро на період 27.03.2015 – 27.03.2018 рр.

В Главі 17 Угоди «Сільське господарство та розвиток сільських територій» (ст. 403 – 406) стоїть мета сприяти розвитку сільського господарства та сільських територій, зокрема шляхом поступового зближення політик та законодавства.

Реалізуючи дану главу Угоди Уряд України в 2015 році здійснив такі кроки:

- Проведено диверсифікацію продовольчих ринків для подолання наслідків російського ембарго. Частку експорту до РФ зменшено до 2%. Додатково відкрито ринки 9 країн для понад 80 підприємств м’ясо-молочної галузі;
- Протягом 2015-го року 238 підприємств отримали дозвіл постачати продукцію на ринки ЄС;
- Проведено перший етап дерегуляції в аграрній галузі: скасовано 14 сертифікатів, 6 ліцензій та внесено більше 50 змін до законодавства. Спрощено механізм оренди землі, скасовано необґрунтовані вимоги щодо умов обробки сільськогосподарської землі. Скорочено перелік об’єктів регулювання, що потребують отримання карантинного сертифікату; зменшено термін видачі карантинного і фітосанітарного сертифікатів з 5 днів до 24 годин; удосконалено порядок реєстрації засобів захисту рослин;
- Схвалено Концепцію розвитку сільських територій, яка спрямована на стимулювання підприємницької активності, диверсифікацію зайнятості сільського населення;
- Розроблено Концепцію реформування системи державного резервування в Україні;
- Визначено єдині вимоги до складу та змісту проектів землеустрою;

- Скасовано ліцензування робіт з оцінки земель;
- Скасовано режим ліцензування операцій з імпорту засобів захисту рослин у 2015 році;
- Скорочено терміни видачі витягу з нормативної грошової оцінки земель з 7 до 3 робочих днів;
- Запроваджена державна підтримка середніх та дрібних сільгоспвиробників шляхом зняття обмежень щодо потужностей тваринницьких ферм та комплексів, які можуть претендувати на часткове відшкодування державою вартості будівництва та реконструкції;
- Гармонізовано законодавство України із законодавством ЄС у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження [4].

Для подальшого вирішення реальних потреб сільського господарства та сільських територій, внаслідок всеохоплюючого процесу консультацій із зацікавленими сторонами, зокрема представниками громадянського суспільства, бізнесу, за підтримки Єврокомісії та участі понад 170 міжнародних та українських експертів а також міжнародними донорами Міністерство аграрної політики та продовольства України розробило «Єдину комплексну стратегію розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки» (далі – Стратегія) [9]. Стратегія була підтримана Національною радою реформ на засіданні 9 листопада 2015 року.

Стратегія визначає план розвитку аграрного сектору України та сільських територій на період 2015-2020 рр. Вона побудована на чинних стратегічних документах, зокрема Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» і Коаліційній Угоді 2014 року, визначає довгострокову концепцію розвитку сільського господарства і сільських територій, надає базу для стабільної, передбачуваної і прозорої правової системи, спрямованої на покращення ділового клімату, протидію корупції і стимулювання інвестицій для модернізації сільськогосподарського сектору. Вона також надає підґрунтя для проведення інституціональної реформи, необхідної для ефективного контролю і реалізації. Стратегія пропонує збалансований підхід до посилення конкурентоспроможності

сільськогосподарського сектору і збільшення експорту, намагаючись водночас забезпечити рівномірний розподіл наявних переваг, зокрема, за рахунок сприяння розвитку сільських територій і покращення якості життя у найбільш вразливих регіонах, та збереження природних ресурсів і довкілля.

В Стратегії визначено 10 стратегічних пріоритетів:

1. Діловий клімат і протидія корупції, створення стабільної правової системи, що відповідає міжнародним і європейським стандартам, зокрема шляхом виконання угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
2. Земельна реформа;
3. Інституціональна реформа мінагрополітики, державних підприємств, установ, організацій, що належать до його сфери управління;
4. Продовольча безпека;
5. Оподаткування;
6. Розвиток агропродовольчих ланцюгів доданої вартості;
7. Сільський розвиток – відродження українського села;
8. Доступ до міжнародних ринків, торгівельна політика та просування експорту;
9. Аграрна наука, освіта, інновації та дорадчі послуги;
10. Захист довкілля та управління природними ресурсами, зокрема лісовим та рибним господарством.

Україна та ЄС в главі 20 «Захист прав споживачів» (ст. 415 – 418) Угоди домовляються про співробітництво з метою забезпечення високого рівня захисту прав споживачів та досягнення сумісності між їхніми системами захисту прав споживачів.

В 2016 – 2017 роках Уряд України планує імплементувати Директиву 98/6/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Директиву 2005/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Директиву 1999/44/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Директиву Ради 93/13/ЄС, Директиву 97/7/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Директиву 2008/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Директиву Ради ЄС 87/357/ЄЕС та Рішення Комісії 2006/502/ЄС з питань захисту прав споживачів [10].

Основними завданнями імплементації є гарантування дотримання цілей Директив, а саме:

- ◆ зближення законодавства з державами-членами ЄС, яке визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики в галузі торгівлі;
- ◆ зближення законодавства з державами-членами ЄС стосовно захисту прав споживачів під час зазначення ціни на товари, що пропонуються споживачам;
- ◆ недопущення несправедливих торговельних практик бізнесу для споживача;
- ◆ забезпечення прав споживачів при продажу та гарантії товару споживання;
- ◆ забезпечення справедливих умов у споживчому договорі, при придбанні товару на відстані та укладанні кредитного договору;
- ◆ підвищення рівня захисту прав споживачів стосовно товарів, що не відповідають їх зовнішньому вигляду та становлять загрозу для здоров'я та безпеки споживачів;
- ◆ забезпечення постачання на ринок запальничок виключно із захистом від дітей та заборона постачання на ринок запальничок-новинок, що можуть становити загрозу безпеці і здоров'ю споживачів.

Співробітництво щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації регламентується в главі 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» (ст.419-425) Угоди.

В 2015 році Урядом України:

- Реалізовано реформу системи пільг. Скасовано пільги народним депутатам, міністрам та іншим чиновникам. Пільги з оплати житлово-комунальних послуг, зв'язку тощо окремим категоріям громадян надаються з урахуванням сукупних доходів родин;
- Скасовано спеціальні пенсії міністрам, народним депутатам, чиновникам, суддям, прокурорам (крім військовослужбовців та науковців). Призначення всіх видів пенсій відбуваються за нормами єдиного закону. Розроблено та передано до

Верховної Ради пакет законопроектів з пенсійної реформи щодо запровадження єдиних принципів нарахування пенсій та накопичувальної складової;

- Відмінено достроковий вихід на пенсію за 1,5 роки до досягнення загальностановленого пенсійного віку при скороченні штатів та за станом здоров'я;

- Здійснено кардинальну реформу системи субсидій. Субсидію за спрощеною системою вже отримали близько 4,8 млн. українських родин, що майже у 6 разів більше ніж у минулому році (739 тис. сімей);

- Запроваджено адресний підхід щодо надання пільг з оплати житлово-комунальних послуг, послуг зв'язку, на придбання твердого палива, скрапленого газу;

- Розпочато процес об'єднання двох фондів соціального страхування – утворено Фонд соціального страхування України;

- Систему соціального страхування звільнено від невластивих виплат та функцій;

- Розпочалось реформування трудового законодавства. У першому читанні ухвалено проект Трудового кодексу України. Ухвалено Закон України «Про зовнішню трудову міграцію», яким вперше на державному рівні закріплено соціальні права трудових мігрантів та членів їхніх сімей [4].

З метою гармонізації законодавства України та ЄС у 2016-2018 роках Уряд України планує імплементувати:

- ♦ Директиву Ради 79/7/ЄЕС про поступове запровадження принципу однакового підходу до чоловіків і жінок у сфері соціального забезпечення;

- ♦ Директиву Ради 91/383/ЄЕС про доповнення заходів із сприяння покращенню безпеки та охорони праці працівників з фіксованим строком працевлаштування або тимчасовим працевлаштуванням;

- ♦ Директиву Ради 91/533/ЄЕС про обов'язок роботодавця інформувати працівників про умови, що застосовуються до контракту чи трудової угоди;

- ♦ Директиву Ради 92/85/ЄЕС про вжиття заходів з поліпшення безпеки та охорони здоров'я на виробництві вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно

народили, або годують (десята індивідуальна Директива у значенні статті 16 (1) Директиви 89/391/ЄЕС);

- ◆ Директиву Ради 97/81/ЄС щодо рамкової угоди про неповну зайнятість, укладеної ETUC, UNICE та СЕЕР;
- ◆ Директиви Ради 98/59/ЄС про наближення законодавств держав-членів щодо колективного звільнення;
- ◆ Директиву Ради 1999/70/ЄС щодо рамкової угоди про роботу на визначений строк, укладеної ETUC, UNICE та СЕЕР;
- ◆ Директиву Ради 2000/43/ЄС про реалізацію принципу рівного відношення незалежно від расової чи етнічної належності;
- ◆ Директиву Ради 2000/78/ЄС про встановлення загальної системи рівного відношення у сфері зайнятості та професійної діяльності;
- ◆ Директиву Ради 2001/23/ЄС про наближення законів держав-членів, що стосуються охорони прав працівників у разі зміни власника підприємства, бізнесу чи їх частини;
- ◆ Директиву 2002/14/ЄС Європейського Парламенту та Ради про встановлення загальної структури інформування та консультації працівників Європейського Співтовариства – Спільної декларації Європейського Парламенту, Ради та Комісії про представництво працівників;
- ◆ Директиву 2003/41/ЄС Європейського Парламенту та Ради про діяльність установ трудового пенсійного забезпечення та нагляд над ними;
- ◆ Директиву Ради 2004/113/ЄС про реалізацію принципів рівних можливостей та рівного ставлення до чоловіків і жінок у питаннях доступу та постачання товарів та послуг;
- ◆ Директиву Ради 2010/18/ЄС про імплементацію переглянутої рамкової угоди щодо батьківської відпустки, укладеної UNICE, СЕЕР і ETUC [11].

Співробітництву в галузі охорони здоров'я з метою підвищення рівня його безпеки та захисту здоров'я людини як передумови сталого розвитку та економічного зростання присвячена глава 22 Угоди «Громадське здоров'я» (ст.

426-429). Реалізуючи задачі, які зазначені в даній главі Урядом України в 2015 році:

- Створено Єдиний державний реєстр закладів охорони здоров'я та автоматизована база даних медичних, фармацевтичних та науково-педагогічних працівників сфери управління МОЗ;
- Ухвалено закони, які дозволяють передавати державні закупівлі ліків міжнародним організаціям. Це ключова зміна для подолання корупції та збільшення ефективності державних закупівель ліків та вакцин, а також для збільшення їх доступності для людей;
- Близько 60% лікарських засобів передано міжнародним організаціям – ПРООН, ЮНІСЕФ, CROWN AGENTS – для 12 програм на суму 2,197 млрд. грн.;
- Затверджено 15 уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги;
- Встановлено критерії вибору спеціалізованих організацій, які будуть здійснювати державні закупівлі;
- Створено експертну робочу групу з дерегуляції фармацевтичного напрямку за участі бізнес-асоціацій, міжнародних та локальних гравців ринку;
- Затверджено перелік лікарських засобів та медичних виробів, які закуповуються на підставі письмових домовленостей щодо закупівлі із спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі;
- Спрощено процедуру реєстрації лікарських засобів, зареєстрованих Європейським агентством з лікарських засобів (державна реєстрація оригінального лікарського засобу здійснюється без проведення експертизи);
- Скасовано необхідність декларування зміни оптово-відпускних цін без урахування податків та зборів на лікарські засоби та медичні вироби, які закуповуються із залученням спеціалізованих організацій;
- Врегульовано питання запровадження механізму безоплатної передачі лікарських засобів та виробів медичного призначення у рамках процедури державних закупівель: розподіляються наказами МОЗ України між територіальними органами охорони здоров'я та підпорядкованими установами

згідно з розрахунками, що проводяться з урахуванням потреби, зазначеної в заявках, наданих регіонами;

- Підписано угоду зі Світовим Банком про позику у розмірі 214 млн. доларів на підтримку реформи охорони здоров'я;

- Оновлено Національну стратегію наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля з метою забезпечити ефективне виконання Україною вимог Угоди про асоціацію з ЄС [4].

Для гармонізації законодавства України та ЄС у 2016-2018 роках в сфері громадського здоров'я Україні необхідно імплементувати:

- ◆ Рішення № 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 24 вересня 1998 року про створення мережі епідеміологічного нагляду та контролю за поширенням інфекційних захворювань у Співтоваристві;

- ◆ Директиву Ради 98/83/ЄС від 3 листопада 1998 року про якість води, призначеної для споживання людиною, із змінами та доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003;

- ◆ Рішення Комісії № 2000/96/ЄС від 22 грудня 1999 року про інфекційні захворювання, які мають прогресивно/поступово охоплюватися мережею Співтовариства відповідно до Рішення 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради;

- ◆ Директиву 2001/37/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2001 року про наближення законодавчих, нормативних та адміністративних актів держав-членів щодо виробництва, реклами/представлення/презентації та продажу тютюнових виробів;

- ◆ Рішення Комісії № 2002/253/ЄС від 19 березня 2002 року, яким встановлюється визначення/детермінанти випадків інфекційних захворювань, що підлягають звітуванню до мережі Співтовариства згідно з Рішенням 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради;

- ◆ Директиву 2002/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 січня 2003 року, якою встановлюються стандарти якості та безпеки збирання, тестування, оброблення, зберігання та розповсюдження людської крові та її складових, та

Директиви Комісії 2004/33/ЄС, 2005/61/ЄС і 2005/62/ЄС, які встановлюють стандарти якості та безпеки збору, тестування, обробки, зберігання та розподілу людської крові та її складових, певні технічні вимоги до крові та її складових, вимоги відстеження та повідомлення про серйозні побічні реакції та події та стосовно стандартів та специфікації Співтовариства, що стосується системи якості для установ, які працюють з кров'ю;

- ◆ Директиву 2004/23/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 31 березня 2004 року про встановлення стандартів якості та безпеки для донорства, заготівлі, перевірки, оброблення, консервації, зберігання та розподілу людських тканин і клітин, Директиви Комісії 2006/17/ЄС щодо певних технічних вимог до надання, отримання і тестування тканин і клітин людини та Директиви Комісії 2006/86/ЄС стосовно вимог відстеження, повідомлення про серйозні побічні реакції та події і певні технічні вимоги до кодування, оброблення, зберігання, накопичення та розповсюдження тканин і клітин людини;

- ◆ Регламент (ЄС) № 851/2004/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про утворення Європейського центру з профілактики та контролю за захворюваннями [12].

Підводячи підсумок аналізу стану і перспектив імплементації економічної частини Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом, варто наголосити, що Угода передбачає чіткі строки, в рамках яких Україна повинна запроваджувати необхідні законодавчі та інституційні зміни, хід та ефективність яких прискіпливо моніторитимуть ЄС та міжнародні донори. Це означає, що правила внутрішнього ринку Європейського Союзу у широкому розумінні (технічні стандарти, санітарні та фітосанітарні правила, державні закупівлі, конкуренція, інтелектуальна власність тощо) поступово застосовуватимуться в Україні й базуватимуться на українському законодавстві.

Правила внутрішнього ринку ЄС є досить складними, оскільки їхнім наріжним каменем є захист прав споживачів. Але це не означає, що ці правила не націлені на розвиток бізнесу. Навпаки, вони спрямовані на встановлення

правильної рівноваги між захистом прав споживачів та конкурентоспроможністю підприємств.

Угода про асоціацію України з Європейським Союзом не є самоціллю, її підписання і прийняття Україною відповідних законодавчих актів самі по собі не є запорукою успіху. Україна здатна отримати значні вигоди від Угоди про асоціацію лише у разі практичного виконання всіх її складових: політичної, економічної, а також інституційної.

Література

1. Договір про функціонування Європейського Союзу. Офіційний вісник Європейського Союзу від 30.3.2010. – 403 с.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Офіційний вісник України від 26.09.2014 – 2014 р., № 75, том 1, стор. 83, стаття 2125. rada.gov.ua/laws/show/984_011
3. EU-навігатор. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/navigator/>
4. Звіт Уряду України. 2015 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua>
6. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
7. Міністерство екології та природних ресурсів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>
8. Міністерство інфраструктури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua>
9. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>
10. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
11. Міністерство соціальної політики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua>
12. Міністерство охорони здоров'я України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>